

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Piotr Prusinowski (sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku A. C.

przeciwko Zespołowi Szkoły [...] w C.

o ustalenie, zapłatę, nakazanie złożenia oświadczenia woli, o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 15 stycznia 2019 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego w P.

z dnia 14 września 2018 r., sygn. akt VIII Pa [...],

I. uchyla zaskarżone postanowienie,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 września 2018 r. Sąd Okręgowy w P. odrzucił skargę kasacyjną powódki A. C., wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 6 kwietnia 2018 r.

W rozpoznawanej sprawie, Sąd Rejonowy w G. wyrokował w dniu 17 maja 2017 r. Wydał orzeczenie następującej treści:

I. w sprawie o ustalenie, zapłatę, nakazanie złożenia oświadczenia woli, o przywrócenie do pracy:

1. oddalił powództwo o ustalenie, że powódka jest zatrudniona u pozwanej jako nauczyciel dyplomowany na podstawie mianowania, w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nieokreślony, wykonując obowiązki nauczyciela religii w 14/18 etatu i wychowawcy świetlicy w 5/26 etatu, za wynagrodzeniem 3.419,90 zł brutto miesięcznie,

2. oddalił powództwo o zasądzenie od pozwanej kwoty 10.518 zł wraz z odsetkami ustawowymi,

3. oddalił powództwo o nakazanie złożenia przez pozwaną oświadczenia woli,

4. przywrócił powódkę do pracy u pozwanej na poprzednich warunkach pracy i płacy, to jest jako nauczyciela dyplomowanego na podstawie mianowania w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony, wykonującego obowiązki nauczyciela religii w 9/18 etatu i nauczyciela przedszkolnego w 12,5/25 etatu, za wynagrodzeniem w kwocie 3.419,90 zł.

II. w sprawie o przywrócenie do pracy i o ustalenie:

1. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 10.259,70 zł tytułem odszkodowania;

III. w sprawie o sprostowanie świadectwa pracy:

1. oddalił powództwo.

Sąd odwoławczy wskazał, że powódka wniosła apelację od powyższego wyroku w części, to jest w zakresie pkt I. 1 wyroku i w części pkt I. 2 wyroku (w zakresie zasądzenia kwoty 8.961,20 zł). Pozwany z kolei zaskarżył wyrok apelacją co do pkt I. 4, 5 i 6 oraz pkt II w zakresie pkt 1. Strony odpowiednio do kierunku zaskarżenia kwestionowały też rozliczenie kosztów postępowania i kosztów sądowych.

W wyroku z 6 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w P. w pkt 1 oddalił apelację powódki, w pkt 2 zmienił zaskarżony wyrok w zakresie punktów: I. 4, II. 1, II. 2, II. 5 w ten sposób, że:

- oddalił powództwo o przywrócenie powódki do pracy u pozwanej (punkt I.4 zaskarżonego wyroku),

- zasądził od pozwanej na rzecz powódki 5.181,60 zł tytułem odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 24 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty

(punkt II. 1 zaskarżonego wyroku).

Powódka wniosła skargę kasacyjną na wyrok Sądu Okręgowego w P. z 6 kwietnia 2018 r. w zakresie rozstrzygnięcia w przedmiocie przywrócenia powódki do pracy u pozwanego na skutek nieprawidłowego wypowiedzenia jej umowy o pracę w dniu 29 września 2015 r. oraz w zakresie rozstrzygnięcia w odszkodowaniu na skutek nieprawidłowego wypowiedzenia powódce umowy o pracę z dnia 6 czerwca 2016 r., przy czym powódka domaga się przywrócenia do pracy, na co wskazuje podany sposób ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia.

W ocenie Sądu drugiej instancji skarga kasacyjna powódce nie przysługuje. Niedopuszczalne jest bowiem wniesienie skargi kasacyjnej przez stronę, która nie zaskarżyła wyroku sądu pierwszej instancji (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 2 października 2012 r., I ACa 505/12, Legalis nr 565348). Sąd wskazał, że powódka wniosła apelację od wyroku Sądu Rejonowego w G. z 17 maja 2017 r. jedynie w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego oddalenia powództwa o ustalenie oraz w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego oddalenia powództwa o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki 10.518 zł. Tym samym wyrok sądu pierwszej instancji w pozostałej, niezaskarżonej przez powódkę części, stał się wobec powódki prawomocny, co oznacza, że nie może ona wnieść od niego żadnego zwyczajnego środka zaskarżenia. Powódka, wnosząc skargę kasacyjną wobec wyroku Sądu Okręgowego w P. z 6 kwietnia 2018 r. skierowaną co do rozstrzygnięcia w przedmiocie przywrócenia do pracy u pozwanego na skutek nieprawidłowego wypowiedzenia jej umowy o pracę z dnia 29 września 2015 r. oraz w zakresie rozstrzygnięcia o odszkodowaniu na skutek nieprawidłowego wypowiedzenia umowy o pracę z dnia 6 czerwca 2016 r., zaskarżyła wyrok w części, który był już w stosunku do niej prawomocny, domagając się jednocześnie przywrócenia do pracy, którego to roszczenia powódka nie formułowała chociażby w swojej apelacji. W tej sytuacji, zdaniem Sądu odwoławczego niedopuszczalne jest wniesienie przez powódkę skargi kasacyjnej we wskazanej przez nią części.

Z rozstrzygnięciem Sądu odwoławczego nie zgodziła się powódka, zarzuciła postanowieniu naruszenie:

- art. 219 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, że pismem z dnia 13 sierpnia 2018 r., powódka wniosła jedną a nie dwie skargi kasacyjne od dwóch wyroków zapadłych w dniu 6 kwietnia 2018 r.;

- art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 398¹ k.p.c. poprzez ich niewłaściwą wykładnię i w konsekwencji uznanie, iż niedopuszczalne jest wniesienie skargi kasacyjnej przez stronę, która nie zaskarżyła wyroku sądu pierwszej instancji.

Kierując się zgłoszonymi zarzutami, skarżąca domagała się uchylenia postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie trafnie zarzuca naruszenie art. 398⁶ § 2 w związku z art. 398¹ k.p.c. Ten ostatni przepis stanowi, że skarga kasacyjna przysługuje od „wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku”. Z przepisu tego nie da się wyprowadzić wniosku, że niezaskarżenie rozstrzygnięcia, w zakresie w którym realizuje ono w całości żądanie strony, skutkuje niedopuszczalnością skargi kasacyjnej. Aspekt prawomocności należy wiązać z żądaniem, a nie ze stronami. Potwierdzeniem tego stanowiska jest art. 363 § 1 i 3 k.p.c. Przepisy te stwierdzają, że orzeczenie staje się prawomocne, jeśli nie przysługuje co do niego środek zaskarżenia, a jeśli zaskarżono tylko część orzeczenia, staje się ono prawomocne w części pozostałej. Oznacza to, że w przypadku, gdy sąd pierwszej instancji w całości uwzględni żądanie, a strona przeciwna je skarży, to nie dochodzi do prawomocności względem osoby nieskarżącej. Spór w całości zostaje bowiem poddany kontroli instancyjnej i dopiero orzeczenie sądu odwoławczego określi sytuację prawną stron. Prawomocność wyroku sądu pierwszej instancji występuje natomiast wówczas, gdy żadna ze stron w całości albo w części nie zakwestionuje werdyktu. Znaczy to tyle, że zmiana wyroku przez sąd drugiej instancji, upoważnia stronę, która wygrała przed sądem pierwszej instancji, a nie zaskarżyła korzystnej dla siebie części rozstrzygnięcia, do wywiedzenia skargi kasacyjnej. W przeciwnym razie doszłoby do sytuacji, w której skarga kasacyjna przysługiwałaby tylko od orzeczenia sądu drugiej instancji zgodnego z rozstrzygnięciem sądu pierwszej instancji. Tego rodzaju zawężenia nie da się usprawiedliwić językowymi,

systemowymi i funkcjonalnymi racjami.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy negatywnie rozstrzygnął powództwo o ustalenie i zasądzenie 10.518 zł. Powódka zaskarżyła wyrok w tej części apelacją, a następnie skargą kasacyjną (stwierdziła, że skarży wyrok „w zakresie, w którym Sąd drugiej instancji nie uwzględnił apelacji powódki”). W tej części argumentacja Sądu odwoławczego odrzucającego skargę kasacyjną jest niezrozumiała. Nie ma przecież wątpliwości, że powódka zachowała prawo do skarżenia tej części rozstrzygnięcia nawet według poglądu prezentowanego przez Sąd drugiej instancji.

Nie inaczej jest w części dotyczącej zaskarżenia wyroku Sądu odwoławczego „w zakresie, w którym Sąd drugiej instancji uwzględnił apelację pozwanego”. Zmiana ta polegała na oddaleniu powództwa co do przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach (po dokonaniu wypowiedzenia zmieniającego), a także zmniejszenia wysokości należnego odszkodowania z 10.259,70 zł na 5.181,60 zł. Rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego w tym zakresie powódka ma prawo zaskarżyć skargą kasacyjną.

Kierując się przedstawionymi racjami, Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. oraz art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. k.p.c. orzekł jak w sentencji.